

مراحل رفتار تمیز کردن بین دندان بر اساس الگوی فرانظریه‌ای

در دانش آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر یزد

پروانه تیموری^۱، آرزو فلاحی^۲، محمد علی مروتی شریف‌آباد^۳، احمد حائریان^۴

۱- استادیار گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران

۲- مربی، گروه بهداشت عمومی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی کردستان، سنندج، ایران (مؤلف مسؤول)، تلفن: ۰۸۷۱-۶۶۲۶۹۷۰ arezofalahi@yahoo.com

۳- استادیار گروه آموزش بهداشت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی یزد، یزد، ایران

۴- استادیار دانشگاه علوم پزشکی یزد، دانشکده دندانپزشکی، یزد، ایران

چکیده

زمینه و هدف: بیماریهای دهان و دندان اثرات زیانباری را در دوران کودکی و سنین بالا دارند و ۱۰-۵ درصد از کل هزینه‌های مراقبت بهداشتی را شامل می‌شود. الگوی فرانظریه‌ای، چگونگی و زمان مراحل تغییر رفتار را پیش‌بینی می‌کند. مطالعه حاضر با هدف تعیین مراحل رفتار تمیز کردن بین دندان بر اساس الگوی فرانظریه‌ای در دانش‌آموزان دختر و پسر مقطع پیش دانشگاهی شهر یزد انجام شد.

روش بررسی: پژوهش حاضر مطالعه‌ای مقطعی است که بر روی ۳۶۱ نفر از دانش‌آموزان مقطع پیش دانشگاهی شهر یزد که طی نمونه‌گیری خوشه‌ای از ۸ مدرسه انتخاب شدند، انجام شد. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه‌ای که روایی و پایایی آن تأیید شده و شامل مشخصات دموگرافیک، سؤالات خودکارآمدی، موازنه تصمیم‌گیری (فواید درک شده و موانع درک شده) و مراحل تغییر رفتار تمیز کردن بین دندان بود، که به صورت خودگزارشی تکمیل و داده‌ها از طریق نرم افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل گردید.

یافته‌ها: ۵۴/۸٪ دختر و ۴۵/۲٪ پسر با میانگین سنی $17/53 \pm 0/55$ سال در این مطالعه شرکت کردند. ۵۰٪ (۱۷۹ نفر) در مرحله پیش تفکر، ۵/۳٪ (۱۹ نفر) در تفکر، ۲۴/۱٪ (۸۷ نفر) آمادگی، ۸/۶٪ (۳۱ نفر) عمل و ۱۲/۵٪ (۴۵ نفر) در مرحله نگهداری رفتار تمیز کردن بین دندان بودند. مراحل تغییر با خودکارآمدی ($r=0/33$) و فواید درک شده ($r=0/19$) ارتباط مثبت و معنی‌دار و با موانع درک شده همبستگی معکوس و معنی‌داری ($r=-0/19$) داشت. سازه‌های خودکارآمدی، موانع و فواید درک شده رویهم رفته ۱۵٪ از واریانس مراحل تغییر رفتار را پیش‌بینی کردند که در این میان خودکارآمدی ($\beta=0/212$) قویترین پیش‌بینی‌کننده بود.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که اکثر دانش‌آموزان در مرحله پیش تفکر بودند و احتمالاً در آینده در معرض پوسیدگی دندان بیشتری قرار دارند، می‌توان از الگوی فرانظریه‌ای جهت تعیین استراتژیهای مربوط به هر یک از مراحل تغییر رفتار خود مراقبتی دهان و دندان به منظور پیشرفت و نگهداری رفتار در مداخلات و برنامه‌های آموزشی استفاده کرد.

کلیدواژه‌ها: الگوی فرانظریه‌ای، خودکارآمدی، موازنه تصمیم‌گیری، رفتار خود مراقبتی دهان و دندان

وصول مقاله: ۸۸/۱۱/۲۱ اصلاحیه نهایی: ۸۹/۱/۱۴ پذیرش مقاله: ۸۹/۱/۱۹